

Asia: VN/10618/2024

Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö

1. Yleiset huomionne

Kiitos mahdollisuudesta antaa lausunto tähän merkittävään ja huolellisesti valmisteltuun mietintöön, joka on tärkeä askel viherpesun torjumisessa.

Ympäristömerkintä Suomi Oy hallinnoi Suomessa virallisia ISO 14024 tyyppin 1 ympäristömerkkejä: pohjoismaista ympäristömerkkiä Joutsenmerkkiä ja eurooppalaista EU-ympäristömerkkiä. Ympäristömerkintä toimii Suomessa Ympäristöministeriön ja Työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta. Ympäristömerkintä on valtion kestävän kehityksen yhtiön Motivan tytäryhtiö. Yhteistyö Joutsenmerkin perustajan Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa on kiinteää.

On erittäin hyvä asia, että sekä Joutsenmerkki että EU-ympäristömerkki mainitaan suoraan työryhmän mietinnössä hyväksytyinä merkintöinä. Tämä selventää mahdollisia tulkintaongelmia Suomessa.

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

On tärkeää, että kuluttajansuojalain ja -asetuksen täytäntöönpanossa tarjotaan yrityksille ja sidosryhmille riittävän selkeät ohjeet. Näin varmistetaan, ettei yritysten ympäristötyö pysähdy epäselvyyksiin siitä, mitä toimenpiteitä tarvitaan ja miten niistä voidaan viestiä. Lisäksi olisi erittäin hyödyllistä laatia lyhyt mutta selkeä opas kestävyys- ja ympäristöväittämille. Ohjeistuksen tulisi sekä kannustaa yrityksiä kehittämään ympäristön kannalta parempia tuotteita ja palveluita että selkeyttää, miten näistä voidaan viestiä. Ympäristömerkintä Suomi Oy osallistuu mielellään lainsäädännön jatkovalmisteluun ja soveltamiseen käytännössä.

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

-

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuistio

Perustelumuistiossa (s. 61) todetaan: 'Toisaalta kestävyysmerkinnän määritelmään liittyvän tietyn tulinnanvaraisuuden vuoksi joidenkin nykyisin käytössä olevien merkintöjen osalta on vielä epävarmuutta siitä, tulevatko ne kestävyysmerkinnän määritelmän piiriin vai eivät.' On tärkeää, ettei tältä osin jää epäselvyyttä siitä, mikä asema kahdella virallisella ympäristömerkillä – EU-ympäristömerkillä ja Joutsenmerkillä – on.

Ehdotamme siksi, että Valtioneuvoston asetuksen perustelumuistioluonnokseen (mietinnön s. 153, alalaita) lisätään täsmennys, jonka mukaan myös Pohjoismainen ympäristömerkki katsotaan kestävyysmerkinnäksi:

Kestävyysmerkintä voi olla joko julkinen tai yksityinen. Esimerkkeinä julkisista, viranomaisten vahvistamista kestävyysmerkinnöistä mainittakoon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1221/2009 (EMAS-järjestelmä), (EY) N:o 66/2010 (EU-ympäristömerkki) sekä Pohjoismainen ympäristömerkki eli Joutsenmerkki.

Vastaava ratkaisu on käytössä myös muissa Pohjoismaissa. Esimerkiksi Tanskan implementointiasiakirjoissa (Lovforslag nr. L 147, Forslag til Lov om ændring af lov om markedsføring, lov om forbrugeraftaler og forbrugerklageloven, s. 39) todetaan, että Joutsenmerkki ja EU-ympäristömerkki ovat vapaaehtoisia kestävyysmerkkejä. Komission Question and Answer -dokumentissa (Ref. Ares(2025)10410238 – 27.11.2025) korostetaan Joutsenmerkin virallista asemaa EU-ympäristömerkin rinnalla.

2.3 Valvonta ja seuraamukset

-

2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla sääntelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).

Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.

Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa. Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.

-

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

-

3.2 Jätelain muutokset

-

3.3 Valvonta ja seuraamukset

-

4. Vaikutusten arviointi

-

4.1 Yleiset huomionne

-

4.2 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

-

4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä vaiheessa päätenyt esittämään mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.

-

6. Muut huomiot

-

Holopainen Riikka
Ympäristömerkintä Suomi

Bergbom Karin
Suomen Ympäristömerkintä Oy